

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie vissen

Sumatraan

Capoeta tetrazona

De levendige kleuren en het actieve scholengedrag van de sumatraan maken deze vis tot een populaire bewoner van het aquarium. Sumatranen zijn vrij gemakkelijk te houden. Wel moet u er bij het maken van een combinatie rekening mee houden dat ze aan lange vinnen van andere siervissen kunnen knabbelen. Ook hun drukke gedrag maakt dat ze lang niet met alle vissoorten te combineren zijn.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de sumatraan het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

De sumatraan is een populaire aquariumvis uit de familie van de karperachtigen (Cyprinidae). Hij wordt in de literatuur teruggevonden onder de namen *Capoeta tetrazona*, *Barbus tetrazona* en ook wel *Puntius tetrazona*. Sumatranen zijn scholenvissen, afkomstig uit Indonesië, Maleisië en Thailand. Ze hebben een goudgele basiskleur en vier zwarte dwarsbanden. De rugvin heeft een rode rand, de buikvinnen zijn geheel rood en ook de overige vinnen en de neus hebben rode aftekeningen. Sumatranen worden ongeveer zes centimeter lang. Ze kunnen vier tot vijf jaar oud worden.

Verschillende varianten

Door kweken zijn diverse kleuren ontstaan, zoals de gouden, groene en albino sumatraan. Er bestaat ook een ondersoort, *B. tetrazona partipentazona*. Deze heeft vijf dwarsbanden waarvan één niet helemaal compleet is. Kweekvormen hebben soms afwijkende dwarsbanden maar dit hoort niet.

Van nature

Sumatranen zijn actieve scholenvissen. Van nature leven ze in helder of ondoorzichtig, ondiep water en rustige stroompjes. Mannetjes hebben een territorium. In een school is een rangorde waarin de mannetjes bovenaan staan.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een aquarium komt heel wat kijken. In de praktische informatie over 'het tropisch zoetwateraquarium' leest u hoe u dat aan kunt pakken en worden de gebruikte termen nader uitgelegd.

Sumatranen zijn goed in een aquarium te houden. U moet er echter wel rekening mee houden dat ze de neiging hebben om aan lange vinnen van andere vissoorten te eten, vissen met lange sluiersstaarten, lange vinnen of sprieten vormen dus geen goede combinatie met de sumatraan. Ook kunnen rustige, gevoelige vissoorten last hebben van de soms snel door de bak schietende school sumatranen. Dit maakt sumatranen niet altijd geschikt voor een gezelschapsaquarium. Laat u in de aquariumspeciaalzaak adviseren over geschikte combinaties of houd de sumatranen als enige soort: ze zijn actief genoeg om ook zonder andere vissen erbij interessant te blijven.

Omdat sumatranen echte scholenvissen zijn, is aan te raden om tenminste acht exemplaren te houden, liefst meer. Ze kunnen dan hun scholengedrag uitvoeren en het ziet er mooi uit wanneer ze als groep door het aquarium zwemmen. Daarvoor hebben ze wel genoeg ruimte nodig. Sumatranen zijn vooral te vinden in de middelste waterlaag. Ze houden van stroming in het water.

Om sumatranen te houden heeft u een aquarium nodig van tenminste 80 centimeter lang. De watertemperatuur moet tussen 22 en 26 graden Celsius liggen. De pH-waarde (zuurgraad) van het water kan het beste tussen 6,5 en 7,5 gehouden worden. Sumatranen hebben liefst iets zacht tot gemiddeld hard water, tussen ongeveer 5 en 12 DH. Voor de sumatraan is het belangrijk dat het water schoon is en voldoende zuurstof bevat. Gebruik daarom een goede filtering van het water. Ook verlichting behoort tot de basisuitrusting van het aquarium.

Een inrichting met planten zorgt voor schuilplaatsen en een plek om eventueel de eieren tegen af te zetten. Ook helpen planten om de waterkwaliteit op peil te houden. Kies wel voor stevige planten, want zachte blaadjes worden vaak opgegeten.

Wilt u kweken met sumatranen dan kunt u het beste een aparte kweekbak gebruiken met water dat een temperatuur heeft rond 25 graden Celsius, een pH tussen 6,5 en 7 en een hardheid van ongeveer 5 DH. Sumatranen zetten in de natuur hun eieren af tegen planten, maar in een kweekbak kunt u ook een stukje kunstgras of een borstel gebruiken, een voordeel daarvan is dat de volwassen dieren niet gemakkelijk bij de eieren kunnen om ze op te eten.

Verzorgen en hanteren

Dagelijks moet u de vissen even bekijken om te zien of ze gezond zijn. Controleer ook de watertemperatuur en verwijder eventuele voedselresten. Haal elke week losse plantenresten weg.

Test geregeld het water met testsetjes die u in de dierspecialzaak kunt kopen. Belangrijk zijn daarbij vooral de zuurgraad (pH), de hardheid en de hoeveelheid ammonium, nitriet en nitraat. Bij een goed werkend filter zijn ammonium en nitriet niet meetbaar aanwezig. Nitraat kan het gemakkelijkst uit het water worden verwijderd door water te verversen. Ververs daarom regelmatig, afhankelijk van de gemeten waterkwaliteit. Een richtlijn voor sumatranen is om elke twee weken ongeveer een derde van het water te vervangen. Maak het mechanische deel van het filter regelmatig schoon door te spoelen in het oude aquariumwater. Maak indien nodig de ruiten schoon met een magneetveger, een krabber of filterwatten.

Gebruik attributen die voor het aquarium bestemd zijn, zoals een emmer en schepnetje, alleen voor het aquarium en niet voor andere huishoudelijke activiteiten. Was altijd uw handen nadat u met het aquarium bezig bent geweest. Gebruikt u een hevelsling, zorg er dan voor dat u geen water binnen krijgt. Sommige visziekten zijn ook besmettelijk voor mensen.

Voeding

Sumatranen zijn alleseters. Ze eten droogvoer, diepvriesvoer en levend voer zoals watervlooien, *Tubifex* of muggenlarven en hebben ook plantaardig voer nodig, bijvoorbeeld voedingstabletten of vlokken uit plantenmateriaal. Laat diepvriesvoer wel eerst ontdooien. Pasgeboren sumatranen kunt u stofvoer geven en *Artemia* naupliën (larven). Voer zoveel als de vissen in een minuut op hebben. Voerresten moeten verwijderd worden omdat ze het water vervuilen. Bewaar het potje droogvoer niet op de lichtkap van het aquarium, want dan wordt het te warm en gaan de vitaminen verloren.

Voortplanting

Het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes is moeilijk te zien. De mannetjes zijn wat kleiner en slanker dan de vrouwtjes, die een rondere buik hebben. Ook hebben de mannetjes wat meer rood op vinnen en neus en zijn de zwarte banen scherper afgetekend.

Het vrouwtje legt per keer ongeveer 100 tot 500 eieren. Ze worden afgezet tussen bladeren. Tijdens het afzetten van de eieren houdt het mannetje het vrouwtje vast met zijn vinnen en bevrucht de eieren. Het afzetten kan een paar uur duren.

Sumatranen kennen geen broedzorg en eten hun eigen eieren ook op. Vang dus de ouders weg of gebruik een borstel om de eieren op af te laten zetten. De dieren kunnen dan niet bij de eieren. Na anderhalf tot drie dagen komen de eieren uit, ongeveer vijf dagen na het leggen van de eieren zwemmen de jongen los rond. Al na een week of acht kunnen de jongen zichzelf voortplanten, ze zijn dan twee tot drie centimeter lang.

Ziekten en aandoeningen

Om uw vissen gezond te houden is het erg belangrijk om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede voeding. Stress kunt u voorkomen door de vissen zoveel mogelijk met rust te laten en een vast dagpatroon aan te houden. Zet geen soorten bij elkaar die elkaar lastigvallen. Tekenen van gezondheidsproblemen zijn een dofte of aangetaste huid, geknepen vinnen, een afwijkende lichaamsvorm of een afwijkende manier van zwemmen (bijvoorbeeld erg langzaam, schommelend of scheef).

Net als veel andere aquariumvissen kunnen sumatranen last krijgen van parasieten. Voorbeelden van parasitaire huidaandoeningen zijn witte stip, waar sumatranen gevoelig voor zijn, en fluweelziekte.

Op de kieuwen kunnen eencelligen zoals *Trichodina* en *Ichthyobodo* en kieuwwormen zoals *Dactylogyrus* of *Gyrodactylus* voorkomen. Deze laatste zetten zich in de kieuwen vast met haakjes, waardoor het weefsel beschadigt en er infecties ontstaan.

Ook in de darmen komen parasieten voor, waaronder verschillende wormen en flagellaten.

Bacteriën kunnen diverse visziekten veroorzaken. Een voorbeeld is columnaris ziekte. Dit leidt tot oppervlakkige aantasting van de huid en kieuwen, die zich snel uitbreidt tot een ernstige ziekte. Het is lastig te behandelen.

Vissen-TBC wordt veroorzaakt door de bacterie *Mycobacterium marinum*. Deze tast de organen van de vis aan en veroorzaakt granulomen, kleine geelachtige bolletjes tussen en in de organen. Bij de mens kan deze bacterie zwemmersgranuloom veroorzaken, een ziekte met huidwondjes waar een lange antibioticumkuur voor nodig is. Vissen-TBC kan ook via bevroren voeding worden overgedragen.

Gatenziekte, ook wel karper erythrodermatitis genoemd, wordt veroorzaakt door de bacterie *Aeromonas salmonicida*. Deze komt bij karperachtigen en paling voor en veroorzaakt diepe huidwonden met een rode en witte randzone.

Infecties door bacteriën zijn vaak secundair: ze zijn dan een gevolg van verminderde weerstand (bijvoorbeeld door stress), een beschadigde huid of een aantasting van de slijmvlag van de huid door een slechte waterkwaliteit. Een voorbeeld hiervan is vinrot. Bij dergelijke gevallen is het belangrijk om niet alleen de aandoening te verhelpen, maar vooral ook om de primaire oorzaak op te sporen en te corrigeren.

Bij siervissoorten uit Zuid-Oost Azië komt de waterschimmelziekte EUS (Epizootic Ulcerative Syndrome) voor. Hierbij ontstaan er diepe wonden tot in de spieren met draderige vezelstructuur. Het is een exotische ziekte voor Europa en is aangifteplichtig, dat betekent dat het gemeld moet worden bij de VWA. Dat kan via de dierenarts of via het CVI (Centraal Veterinair Instituut van de WUR, Lelystad). Zodra er een verdenking op is moet men het visziektenlab van het CVI bellen, waar de vis dan onderzocht kan worden.

Een aandoening die hier op lijkt is de schimmelziekte *Saprolegnia*, te zien als watten-achtige plukken op chronische wondjes van vissen. Deze schimmel is niet schadelijk in eerste instantie maar kan dit wel zijn als het een bijkomende infectie is bij andere ziekten.

Vaak kunnen vissen door een snelle behandeling weer herstellen. In de dieren- of aquariumspeciaalzaak kunt u terecht voor algemeen advies over ziekten en mogelijke behandelwijzen. Ook vindt u hier enkele middelen om ziekten te behandelen. Zorg er wel voor dat u lang genoeg doorgaat met behandelen, zodat alle ziekteverwekkers gedood worden. Er zijn in Nederland ook dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vissen. Is laboratoriumonderzoek nodig dan kunt u contact opnemen met het visziektenlaboratorium van CVI in Lelystad. In de Praktische informatie over 'Ziekten en aandoeningen bij zoetwatervissen' leest u meer over visziekten.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is geen specifieke ervaring nodig. Houd er wel rekening mee dat de sumatraan lang niet met alle vissen goed combineert. Zorg dat u zich van tevoren goed informeert over het opzetten van een aquarium.

Aanschaf en kosten

Sumatranen kunt u kopen bij de aquariumspeciaalzaak. Let er bij het kopen van vissen op dat ze uit schone bakken met gezonde dieren komen. Kies de meest actieve vissen. Let erop dat de vissen een mooie schone huid hebben en niet mager zijn. Laat de dieren geleidelijk wennen aan de nieuwe wateromstandigheden, nog beter is het om nieuwe vissen in een quarantainebak te plaatsen.

Sumatranen kosten per stuk enkele euro's, speciale kleuren zijn vaak wat duurder. De opstartkosten van een aquarium hangen af van de grootte van het aquarium en de gewenste techniek. Terugkerende kosten zijn bijvoorbeeld die voor de aanschaf van voer, testsetjes en kosten voor verwarming en verlichting. Daarnaast kunt u voor extra uitgaven komen te staan als er ziekten in het aquarium ontstaan.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: april 2012

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl